

Länsstyrelsen
Örebro län

Ingvar Lundqvist
Direkt: 019 - 19 35 22
ingvar.lundqvist@t.lst.se
Fax: 019 - 19 35 15

BESLUT
2005-04-22

Dnr: 513-09114-98
Jfr 513-09116-98
Jfr 247-06959-98
Jfr 247-02127-98
Jfr 11.184-680-82
Dos. nr: 1800-000-010

Kumla kommun
Tekniska kontoret
Stadshuset
692 80 KUMLA

Kopia till:

Lantmäterimyndigheten Örebro län
Örebro Läns Författningssamling
Naturvårdsverket
Sveriges Geologiska Undersökning
Boverket
Skogsvårdsstyrelsen
Vägverket Region Mälardalen
Miljö- och byggnadskontoret, Kumla kommun
Hallsbergs kommun
Nerikes Brandkår
Göran Larsson

Länsstyrelsens i Örebro län beslut om vattenskyddsområde och föreskrifter för grundvattentäkten Blacksta, Kumla kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 19 kap 2 § första stycket vattenlagen (1983:291) att det område vid Blacksta i Kumla kommun som markeras på bifogad karta skall vara ett vattenskyddsområde. Vattenskyddsområdet är indelat i vattentäktzon samt primär skyddszon och sekundär skyddszon.

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 19 kap 2 § andra stycket och 19 kap 3 § vattenlagen samt 29 § vattenrättsförordningen (1983:788) att nedan angivna skyddsföreskrifter skall gälla inom vattenskyddsområdet.

Beslutet gäller i enlighet med 19 kap 6 § vattenlagen omedelbart även om det överklagas.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

1 § Skydd av vattentäkten

Vattentäktzon: Brunnsöverbyggnader skall vara låsta och området skall skyddas mot obehöriga.

All annan verksamhet än den som erfordras för att bedriva vattentäktverksamhet är förbjuden.

2 § Petroleumprodukter och kemikalier

Primär skyddszon: Hantering av petroleumprodukter är förbjuden, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet och för bostadsfastighets befintliga uppvärmning med eldningsolja samt för drift av fordon och arbetsmaskiner.

Hantering av kemikalier är förbjuden, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet.

Bilagor:
Karta över vattenskyddsområdet
Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut

Sekundär skyddszon: Hantering av petroleumprodukter är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet och för bostadsfastighets befintliga uppvärmning med eldningsolja samt för drift av fordon och arbetsmaskiner.

Hantering av kemikalier är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet.

3 § Växtnäringsämnen och bekämpningsmedel

Primär skyddszon: Hantering av växtnäringsämnen (naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam mm) är förbjuden, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet.

Hantering av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet.

Sekundär skyddszon: Hantering av växtnäringsämnen (naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam mm) är förbjuden, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostads-, lantbruks- och skogsbruksfastighet.

Spridning av växtnäringsämnen är förbjuden på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller tjälad mark.

4 § Skogsbruk

Primär skyddszon: Permanenta upplag av bark, timmer, flis eller likvärdiga produkter är förbjuden. Tillfälliga upplag av bark, timmer, flis eller likvärdiga produkter är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor.

Föryngringsavverkning är förbjuden, annat än enligt blädning.

Sekundär skyddszon: Permanenta upplag av bark, timmer, flis eller likvärdiga produkter förbjuden. Tillfälliga upplag av bark, timmer, flis eller likvärdiga produkter är förbjuden annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av skogsbruksfastighet inom området.

Föryngringsavverkning, annat än genom blädning, är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor.

5 § Avledning av hushållspillvatten och dagvatten

Primär skyddszon: Infiltrationsanläggningar och liknande för hushållspillvatten och dagvatten är förbjuden, med undantag för slutna system.

Etablering av dagvattenavledning som kan förorena yt- och grundvatten är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor.

Sekundär skyddszon: Etablering av infiltrationsanläggningar och liknande för hushållspillvatten är förbjuden.

6 § Miljöfarlig verksamhet

Primär skyddszon och Sekundär skyddszon: Etablering av miljöfarlig verksamhet som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten är förbjuden.

7 § Väghållning

Primär skyddszon och Sekundär skyddszon: Tillverkning av asfalt och oljegrus samt uppläggning av asfalt, oljegrus eller vägsalt är förbjuden.

Deponering av snö (snötipp) från trafikerade ytor är förbjuden.

8 § Tåktverksamhet och schaktningsarbeten

Primär skyddszon: Materialtåkt (grus-, berg- och torvtåkt) är förbjuden. Husbehovståkt är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor.

Schaktningsarbeten (t ex i samband med vägbyggen eller annat byggande) är förbjuden utan anmälan till den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor. Schaktningsarbeten djupare än 3 meter över högsta naturliga grundvattennivån är förbjuden.

Sekundär skyddszon: Materialtåkt (grus-, berg- och torvtåkt) djupare än 1 m över högsta naturliga grundvattennivån är förbjuden.

Schaktningsarbeten (t ex i samband med vägbyggen eller annat byggande) djupare än 1 meter över högsta naturliga grundvattennivån är förbjuden.

9 § Energianläggningar

Primär skyddszon och Sekundär skyddszon: Etablering av anläggningar för utvinning av energi ur mark (jord och berg) eller vatten är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor.

10 § Uppställning av arbetsfordon

Primär skyddszon: Uppställning av arbetsfordon annat än tillfälligt i samband med yrkesmässig hantering är förbjuden.

11 § Avfall

Primär skyddszon: Förvaring av avfall är förbjuden, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet. Eldning av trädgårdsavfall och förbränning av avfall är förbjuden.

Sekundär skyddszon: Förvaring av avfall är förbjuden, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet.

12 § Alarmering och tillträdesförbud

Det åligger ägare och nyttjanderättshavare av fastighet inom vattenskyddsområdet samt allmänheten att omedelbart anmäla till den kommunala räddningstjänsten (alarmering tfn 112) sådana händelser som kan medföra risk för vattenförorening.

Vattentäktzon: Tillträde till vattentäktzon är, med undantag vad som anges i § 15 och § 16, förbjudet.

13 § Gator och vägar som passerar över gränsen till vattenskyddsområdet samt i övrigt där vattenskyddsområdets zongränser bedöms behöva markeras ska vara skyltade i enlighet med Naturvårdsverkets Rekommendation 1999: ”Utmärkning av vattenskyddsområde”. Annans mark får tas i anspråk för detta.

14 § Om särskilda skäl föreligger kan Länsstyrelsen medge dispens från förbud i skyddsföreskrifterna efter hörande av den kommunala nämnden som ansvarar för miljöfrågor och vattenverkets huvudman.

15 § Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för vattentäktsverksamheten.

16 § Tillsynsmyndigheten får utföra de undersökningar som erfordras för kontroll av efterlevnaden av föreskrifterna.

Dessa föreskrifter träder ikraft den 20 maj 2005 då Länsstyrelsens beslut den 3 september 1982 (18FS 1982:29) om vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för grundvattentäkten i Blacksta upphör att gälla.

BAKGRUND

Vattendom (AD 73/1970) rörande grundvattentäkten Blacksta meddelades den 20 januari 1972 av dåvarande Vattendomstolen vid Stockholms tingsrätt (vattendomen omfattar även ytvattentäkten i sjön Tisaren som är belägen i Askersunds och Hallsbergs kommuner). Kumla kommun är huvudman för både ytvattentäkten Tisaren och grundvattentäkten Blacksta. I vattendomen lagligförklaras anläggningarna och ställs villkor för bortledning av vatten vid de två vattentäkterna.

Länsstyrelsen beslutade den 3 september 1982 om ett vattenskyddsområde för grundvattentäkten i Blacksta (18FS 1982:29).

Vattenförsörjningen för ett flertal tätorter inom kommunerna Kumla och Hallsberg baseras på uttag av grundvatten vid Blacksta förstärkt med infiltration av ytvatten från sjön Tisaren. Under åren 1992-97 pumpades årligen

BESLUT
2005-04-22Dnr: 513-09114-98
Jfr 513-09116-98
Jfr 247-06959-98
Jfr 247-02127-98
Jfr 11.184-680-82
Dos. nr: 1800-000-010

ungefär 4,5 Mm³ råvatten från Tisaren, mellan 6 000 och 9 000 m³/d av detta pumpades till infiltrationsanläggningen (ca 3 Mm³ årligen). Från vattentäkten Blacksta pumpas ungefär 4 Mm³ grundvatten och omkring 3,6 Mm³ renvatten distribueras årligen.

Befolkningsprognoserna visar en svag ökning fram till år 2010. Det framtida vattenbehov beräknas därför öka något. Framtida uttagsbehov av renvatten har med utgångspunkt från 1997 års förbrukning beräknats till cirka 3,9 Mm³/år eller 125 l/s. Maxdygnsförbrukningen beräknas uppgå till 12 000 m³/d eller 170 l/s.

Infiltrationsvattnet förbehandlas genom mikrosilning innan det fördelas på infiltrationsbassängerna. Efter förbehandling fördelas vattnet på fem infiltrationsbassänger lokaliserade intill varandra. De ligger inom samma område, lite perifert på åsens östra sida. Uttagsbrunnarna är lokaliserade längs åsen, dels norr om infiltrationen ("nedströms") och dels söder om ("uppströms") samt öster om (för att fånga det utläckage som periodvis förekommer åt sidan). Uttagsbrunnarna utgörs av filterbrunnar och är försedda med överbyggnader.

Grundvattenuttaget sker ur Hallsberg-Kumlaåsen som är en isälvsavlagring. Norr om vattentäkten korsas åsen av Ralaån. En viss hydraulisk kontakt mellan åsen och ån bedöms föreligga. Norr om Ralaån är åsen täkt av lera på en ca 500 m lång sträcka. Jordlagren utgörs av sand och grus. Åsens kärna ligger inom det område där åsmaterialet går i dagen, men relativt genomsläppligt material finns även delvis under leran i åsens randområden. Jorddjupen uppgår till ca 15-25 m.

Grundvattnets naturliga strömningsmönster i området är stört av de uttag av grundvatten som förekommit under en lång period. Vid Blacksta är den huvudsakliga strömningen riktad längs åsen mot Ralaån, från såväl söder som norr. Den infiltration som görs medför en höjning av grundvattenytan och inducerar en utströmning av grundvatten mot åsens sidor.

I de fall stora uttag görs nära Ralaån och grundvattennivån sjunker under åns nivå kan en viss inströmning från denna induceras. Uttagen ur brunnarna görs dock på sådant sätt att låga grundvattennivåer nära ån undviks. Möjlighet finns också att styra strömningen genom sk skyddspumpning närmst ån.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ansökan inkom från Kumla kommun den 29 december 1998 att Länsstyrelsen skall besluta om ett vattenskyddsområde för vattentäkten i Blacksta i Kumla kommun och att vattenskyddsområdet skall indelas i vattentäktzon samt primär skyddszon och sekundär skyddszon. Kommunen föreslog också skyddsföreskrifter för vattenskyddsområdet innebärande vissa inskränkningar för bl a hantering av petroleumprodukter, kemikalier, växtnärsämnen, avloppsvatten och arbetsfordon samt för skogsbruk och materialtäkt. Även vissa inskränkningar för allmänheten föreslogs.

Ansökan kompletterades med en fastighetsförteckning den 19 februari 1999. Länsstyrelsen sände begäran om ytterligare komplettering till Kumla kommun den 23 mars 1999. En första komplettering från kommunen inkom till Länsstyrelsen den 16 augusti 1999. Under 2000 inkom ytterligare ett flertal kompletteringar.

Länsstyrelsen kungjorde ansökan den 11 januari 2001 och samtidigt sändes ansökan ut på remiss. De yttranden som inkom skickades till Kumla kommun den 6 april 2001 för kommunikering. Länsstyrelsen erhöll svar den 24 september 2001. Därefter har hela materialet bearbetats av Länsstyrelsen och i tillämpliga delar anpassats till naturvårdsverkets Handbok med allmänna råd om vattenskyddsområden som utkom i september 2003.

Länsstyrelsen sammanträffade den 26 augusti 2004 med bl a sökanden och informerade om de bearbetningar som gjorts och ville ha synpunkter på detta. Yttranden inkom från Kumla och Hallsbergs kommuner under hösten 2004.

Länsstyrelsen översände den 13 december 2004 en konsekvensutredning av det nya förslaget till Ekonomistyrningsverket i enlighet med 27 § verksförordningen.

INKOMNA YTTRANDE

Yttranden inkom från Nerikes Brandkår den 26 januari 2001, från Miljö- och byggnadsnämnden i Kumla kommun den 13 februari 2001, från Sveriges Geologiska Undersökning den 15 februari 2001, från Vägverket Region Mälardalen den 22 februari 2001, från Göran Larsson i Norra Sanna den 28 februari 2001 och från Kommunstyrelsen i Hallsbergs kommun den 15 mars 2001.

Ingen erinran har framförts mot att vattentäkten i Blacksta med intilliggande område skall förklaras som vattenskyddsområde. Däremot har synpunkter framförts på de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Nerikes Brandkår hade inget att erinra.

Miljö- och byggnadsnämnden i Kumla kommun framförde att ”det synes som om de föreslagna skyddsbestämmelserna delvis förefaller inkonsekventa och lämnar utrymme för tolkningsmöjligheter. Hänvisningar till lagrum bör dessutom vara fullständiga och korrekt angivna. Förslaget till skyddsbestämmelser bör därför ses över”.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) framförde att ”avsnitten om geologi och hydrologi är mycket förenklade och summariska. Den inledande beskrivningen i ansökan är oklar. De under avsnitt II angivna bilagorna har inte översänts till SGU. De bifogade kartorna och profilerna är svårlästa. Detta beror dels på vald skala, dels på dåliga kopior. Flerfärgskartor och flerfärgsprofiler borde ha bifogats ansökan. Detta skulle ha underlättat tolkningen avsevärt. Redovisningen av geologin utanför skyddsområdet borde utsträckas i areellt avseende, särskilt i nord-sydlig riktning.

Sammanfattningsvis konstaterar SGU att det på basis av det översända materialet inte går att lämna närmare synpunkter på frågor rörande skydd av grundvattentäkten i Blacksta, Kumla kommun. I grunden är sannolikt antaganden, bedömningar och konstateranden korrekta men i den kortfattade och sammanfattande form som de presenterats för SGU kan verket inte ta ställning till ansökan”.

Vägverket framförde följande synpunkter: ”Under kapitel 7.4 Föreningensrisker står det att tätskikt har installerats vilket är riktigt (bentonitmatta). Vad gäller den sk SAKAB-vägen bör den benämnas väg 51/52 eftersom de vägarna går samman där. Några skyddsåtgärder för den vägen har inte utretts eftersom den hamnar i en annan konsekvensklass, den finns dock med i inventeringen.

Av de fem föroreningsrisker som nämns är det bara vägar som har gjort något aktivt för att minska föroreningsrisken. Borde det inte ställas krav på skyddsåtgärder för de andra i samband med att skyddsområde för vattentäkten upprättas?

I kapitel 8 Beredskapsplan borde det nämnas var vattentäktsskyddet är lagt. Det är av intresse för räddningstjänst vid en ev olycka att känna till var det finns skydd och var det inte finns.

Eftersom väg 641 ligger inom område där transport av farligt gods är förbjudet borde risken för en sådan olycka vara låg. Hur kontrollerar man efterlevnaden av ett sådant förbud”?

Göran Larsson i Norra Sanna framförde att ”Lantbruk är en långsiktig verksamhet, en planeringshorisont på ett år är ofta kort, det är därför viktigt med tydliga bestämmelser. Att från år till år vara beroende av beslut och tolkningar av miljönämnden eller dess tjänstemän är en stor osäkerhetsfaktor.
§ 2 Hantering och lagring av petroleumprodukter och övriga kemiska produkter

Om samma regler för uppställning av lantbruks- och entreprenadmaskiner gäller i både *inre* och *Yttre skyddsområde* borde texten stå mellan rubriken och *inre skyddsområde*.

§ 3 Jordbruk och boskapsskötsel

Enligt § 2 är det ej tillåtet att hantera kemikalier inom *inre skyddsområde*. Därför borde texten ”Yrkesmässig användning av bekämpningsmedel får inte ske inom vattenskyddsområdet utan tillstånd av miljö- och hälsoskyddsämnden”, placeras under *yttre skyddsområde*.

§ 4 Skogsbruk

Se § 3. Texten ”Spridning av gödsel och avloppsslam får ej ske på tjälad mark”, borde också placera under *yttre skyddsområde* då all sådan hantering ej är tillåten i *inre skyddsområdet*. Texten under *yttre skyddsområde* är otydligt. Hantering av växtnäringsämnen får endast förekomma i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av fastigheten för skogsbruk, samtidigt krävs tillstånd för hantering av växtnäringsämnen. Förslagsvis byts hela § 4 ut och ersätts med texten i Naturvårdsverkets Allmänna Råd 90:15 § 2 c) skogsbruk.

§ 6 Industriell verksamhet samt § 7 Väghållning

Under § 6 Industriell verksamhet, får deponering av snö trafikerade ytor inte förekomma inom *inre* och *yttre skyddsområde*. Under § 7 Väghållning, får sådan snö ej deponeras inom *inre skyddsområde*. Får man deponera snö från trafikerade ytor inom *yttre skyddsområde*?

Skyddsområde

Enligt den tekniska beskrivningen skall själva åskärnan vara *inre skyddsområde*, dessutom har anpassning gjorts till fastighetsgränser och i naturen urskiljbara gränser. Enligt telefonsamtal med konsulten Lena Tilly, VAI VA-PROJEKT AB, är åskärnans omfattning en bedömning. Hon har för sin bedömning använt geologisk karta, flygfoto och analyser från provborrningar. Underlag för min bedömning är geologisk karta, flygfoto, analyser från provborrningar samt erfarenhet från praktiskt lantbruk i 18 år inom området. Med hänvisning till detta är skyddsområdet rimligt med undantag för två områden. Dessa områden borde istället tillhöra *yttre skyddsområde*”.

Kommunstyrelsen i Hallsbergs kommun framförde följande synpunkter:

”Definitioner

Begreppen ”miljö- och hälsoskyddsnämnd” och ”miljönämnd” används blandat i texten. ”Miljö- och hälsoskyddsnämnd” eller ”miljönämnd” bör användas konsekvent i texten.

§ 2 a Hantering och lagring av petroleumprodukter och övriga kemiska produkter

Vad som är tillåtet då det gäller hantering av petroleumprodukter inom vattenskyddsområdet bör definieras närmare:

- Om det med ”bostadsfastighetens oljeförsörjning” endast menas olja för uppvärmning av byggnader bör ”fastighetens energiförsörjning” användas istället.
- Enligt § 2 a får hantering och lagring av petroleumprodukter ej förekomma inom inre skyddszon och ej utan tillstånd från den kommunala miljönämnden inom yttre skyddszon, annat än för bostadsfastigheters oljeförsörjning. Hur petroleumprodukter får användas inom lantbruket bör beskrivas närmare, t ex om tankning av lantbruksmaskiner får ske.

§ 3 Jordbruk och boskapsskötsel

Inom inre skyddszon får ej spridning av naturgödsel ske. Innefattar detta förbud även att betande djur inte får förekomma?

§ 4 Skogsbruk

”Spridning av gödsel och avloppsslam får ej ske på tjälad mark” kan flyttas till rubriken *Yttre skyddszon* då all hantering och lagring av växtnäringsämnen är förbjuden inom inre skyddszon. Spridning av aska bör ej vara tillåten på tjälad mark.

§ 5 avdelning av hushållspillvatten och kommunalt dagvatten samt hantering av hushållsavfall

I rubriken till § 5 står det att paragrafen behandlar ”kommunalt dagvatten”. I texten används sedan begreppet ”dagvatten”. Rubriken bör ändras till ”dagvatten” då annat än kommunalt dagvatten kan vara förorenat. Innefattas avloppsanläggning med utlopp i ytvatten, t ex markbädd av begreppet infiltrationsanläggning? Detta bör i så fall förtydligas.

§ 6 Industriell verksamhet och § 7 Väghållning

Enligt § 6 är det förbjudet att deponera snö från trafikerade ytor inom både yttre och inre skyddszon. I § 7 nämns detta förbud bara under *Inre skyddszon*.

§ 9 Energi- och köldmedieanläggning

Vad som avses med ”anläggning för markuppvärmning” bör definieras”.

Efter Länsstyrelsens fortsatta bearbetning av materialet har ytterligare synpunkter inkommit från Miljö- och byggnadskontoret i Kumla kommun den

10 september och den 6 oktober 2004 samt från Miljö- och teknikförvaltningen i Hallsbergs kommun den 1 oktober och den 5 november 2004. Från Ekonomistyrningsverket inkom yttrande den 14 mars 2005.

Miljö- och byggnadskontoret i Kumla kommun framförde följande förslag till ändringar av föreskrifterna:

”10 §. *Petroleumprodukter och andra kemikalier Primär skyddszon:* Annan hantering av petroleumprodukter än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet och för bostadsfastighets befintliga uppvärmning med eldningsolja, är förbjuden.

Annan hantering av kemikalier än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet är förbjuden.

Sekundär skyddszon: Annan hantering av petroleumprodukter än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet och för bostadsfastighets befintliga uppvärmning med eldningsolja, är förbjuden utan tillstånd från miljö- och byggnadsnämnden.

Annan hantering av kemikalier än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet är förbjuden utan tillstånd från miljö- och byggnadsnämnden.

11 §. *Primär skyddszon:* Annan hantering av växtnäringsämnen (naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam mm) än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet är förbjuden.

Annan hantering av kemiska bekämpningsmedel än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av bostadsfastighet är förbjuden.

Sekundär skyddszon: Annan hantering av växtnäringsämnen (naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam mm) än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av fastigheter för bostad, lantbruk, skogsbruk samt trädgårdsskötsel, är förbjuden.

Spridning av gödsel är förbjuden på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller tjälad mark.

15 §. ”Spridning av vägsalt skall anmälas till MN” föreslås utgå.

18 §. Föreslås utgå eftersom detta redan är reglerat i ”Lokal trafikföreskrift om transport av farligt gods”.

BESLUT
2005-04-22Dnr: 513-09114-98
Jfr 513-09116-98
Jfr 247-06959-98
Jfr 247-02127-98
Jfr 11.184-680-82
Dos. nr: 1800-000-010

20 §. Uppläggning av avfall är förbjuden, med undantag för enskilda hushåll. Vad menas med detta?? *Med uppläggning avses förvaring under kortare eller längre tid, står det längst ner. Varför inte skriva det då??*

Miljö- och teknikförvaltningen i Hallsbergs kommun hade efter Länsstyrelsens vidare bearbetning av materialet inga synpunkter förutom att språkbruket bör ses över.

Ekonomistyrningsverket framförde i sitt yttrande att konsekvensutredningar har gjorts av rubricerade förslag och utredningarna har dokumenterats samt att verksförordningens bestämmelser i denna del har följts.

SÖKANDENS KOMMENTARER TILL YTTRANDEN

Sökanden inkom den 24 september 2001 till Länsstyrelsen med kommentarer på de inkomna yttrandena.

Sökanden kommenterade Miljö- och byggnadsnämndens i Kumla kommun yttrande: ”Kumla kommuns Miljö- och byggförvaltning har medverkat vid förslaget framtagande, men kommer nu med ytterligare synpunkter. Dessa preciseras dock ej. Det är därför inte möjligt att kommentera eller ta hänsyn till dessa”.

Sökanden kommenterade Sveriges Geologiska Undersöknings yttrande: ”Underlagets omfattning är en avvägning, det ska vara tillräckligt för att belysa frågan men inte en djuplodande avhandling. Samtliga rådata i form av borrhningar mm redovisas inte, för att inte i onödan belasta handlingarna sammanfattas dessa istället kort”.

Sökanden kommenterade Vägverkets yttrande: ”Utmärkning bör ingå som del i genomförande för att långsiktigt säkra ett installerat tekniskt skydd. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden enligt Miljöbalken och förordningen (1998:900) om tillsyn enligt Miljöbalken. Om en kommun så begär kan länsstyrelsen överlåta tillsynen till kommunen. Därutöver utövar den kommunala miljönämnden lokal tillsyn enligt Miljöbalken och lagen om kemiska produkter m fl lagar. Beträffande övriga föroreningsrisker så har de lokala avloppsutsläppen redan åtgärdats genom anslutning till det kommunala avloppsnätet. I föreskrifterna ställs krav på åtgärder för cisterner. Grustäkt regleras i föreskrifterna så att föroreningsriskerna ska reduceras. Synpunkterna medför i övrigt inga förändringar i föreskrifterna”.

Sökanden kommenterade Göran Larssons yttrande: ”Vi bedömer att de framförda justeringarna kan accepteras utan att vattenskyddets syfte äventyras. Vid utarbetandet av slutligt förslag av föreskrifterna har synpunkterna i yttrandet beaktats i relevanta delar. Beträffande den inledande texten i § 3 angående bekämpningsmedel utgör detta upplysning. I Naturvårdsverkets författningssamling, NFS 1997:2, finns föreskrifter om användningen av bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde. Kommentarer och anvisningar till hur föreskrifterna ska tillämpas finns i Naturvårdsverkets ”Allmänna råd 97:3” med kompletteringar den 5 juni 2000, NFS 2000:7. Bestämmelsen innebär att den som yrkesmässigt vill använda bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde måste ansöka om tillstånd för detta hos kommunens miljönämnd. Nämnden skall sedan utifrån erforderligt beslutsunderlag avgöra om tillstånd kan medges eller inte och om tillstånd ges också meddela under vilka förutsättningar detta gäller. Syftet med bestämmelsen är att kunna skydda vattenförsörjningen såväl genom att förebygga föroreningar av vattentäkter som att vidta åtgärder vid förorenade täkter”.

I ett senare tillägg framför sökanden följande angående Göran Larssons yttrande: ”Vad gäller *område A* som ligger inom åsens utbredning anser kommunen efter kontroll av jordartskartan att det inte är lämpligt utan området bör ligga inom primära skyddszonen. Primära skyddszonen har koordinatsats av kommunen för att brytpunkterna skall kunna lokaliseras i naturen med GPS-utrustning eller annan mätutrustning. När det gäller *område B* ligger området väldigt nära vattentäktszonen. Därför är det lämpligt med en primär skyddszon”.

Sökanden kommenterade Kommunstyrelsen i Hallsbergs kommuns yttrande: ”Skyddsområdet är i sin helhet beläget i Kumla kommun och berör således inte verksamheter i Hallsbergs kommun. Miljö- och byggförvaltningen i Hallsbergs kommun (Monika Lundberg) har medverkat aktivt i arbetet med vattenskyddet, speciellt vad gäller ytvattentäkten Tisaren som till del är belägen i Hallsbergs kommun. Härvid hade samsyn uppnåtts. Vid utarbetandet av slutligt förslag av föreskrifterna har synpunkterna i yttrandet från Miljö- och byggförvaltningen i Hallsbergs kommun beaktas i relevanta delar”.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 6 § i lag (1998:811) om införande av miljöbalken skall ärenden som har inletts före miljöbalkens ikraftträdande, 1 januari 1999, handläggas och bedömas enligt äldre lagar, om inte annat anges. Ansökan i detta ärende kom in till Länsstyrelsen den 29 december 1998. Vid handläggningen och bedömningen av detta ärende skall därför vattenlagen (1983:291) och vattenrättsförordningen (1983:788) tillämpas.

Enligt 19 kap 2 § första stycket vattenlagen följer att Länsstyrelsen har rätt att besluta om vattenskyddsområde för att skydda en yt- eller grundvatten-

BESLUT
2005-04-22

Dnr: 513-09114-98
Jfr 513-09116-98
Jfr 247-06959-98
Jfr 247-02127-98
Jfr 11.184-680-82
Dos. nr: 1800-000-010

tillgång som utnyttjas eller kommer att utnyttjas för vattentäkt. Området i Blacksta utnyttjas idag som vattentäkt. Från ytvattentäkten Tisaren leds vatten till Blacksta där vattnet infiltreras i marken. Grundvattentäkten vid Blacksta förser kommunerna Kumla och Hallsberg med vatten. I dagsläget är tätorterna Kumla, Sannahed, Hällabrottet, Åbytorp, Kvarntorp, Ekeby, Hallsberg, Sköllersta, Svennevad, Pålsboda och Östansjö anslutna. Någon reservvattentäkt som täcker hela behovet finns ej.

Grundvattentäkten i Blacksta kan inte ensam användas för att försörja samhällena med dricksvatten pga att tillflödet till brunnarna inte är tillräckligt stort för att klara det uttag av vatten som krävs. Av den anledningen måste ytvatten från Tisaren infiltreras i grundvattentäkten i Blacksta för att försörjningen ska klaras. Ytvattentäkten Tisaren lämpar sig inte heller för att ensam försörja samhällena med dricksvatten. Genom att enbart använda vatten från Tisaren skulle dricksvattenkvaliteten försämrats. Av dessa anledningar behöver kommunen använda sig av båda vattentäkterna för att klara vattenförsörjningen. Genom att infiltrera ytvatten från Tisaren i Blacksta höjs kvaliteten på ytvattnet från Tisaren. Ytvattentäkten Tisaren skyddas därför också som vattenskyddsområde (dnr: 513-09116-98; beslutsdatum: 2005-04-22).

Inga erinringar har framförts mot att Länsstyrelsen förklarar grundvattentäkten vid Blacksta med intilliggande område som vattenskyddsområde med en indelning av området i en vattentäktzon, primär skyddszon och sekundär skyddszon.

Vattenskyddsområdets storlek har bedömts utifrån vattnets uppehållstider i de olika zonerna. Erfarenheter från den mångåriga driften av vattentäkten som kommunen erhållit samt utförd hydrogeologisk undersökning ligger till grund för den lokala anpassningen av vattenskyddsområdets utbredning och föreskrifternas slutliga utformning. Vid utformningen av vattenskyddsområdet har även potentiella föroreningskällor och områdets tillrinningsområden påverkat områdets omfattning. Detsamma gäller gränsdragningen mellan den primära respektive sekundära skyddszonen.

Grundvattentäktens primära skyddszon består av en grov och genomsläpplig åskärna i vilken förorening som transporterats genom jordlagren kan nå grundvattnet och därmed slå ut vattentäkten. Eftersom det troligtvis inte finns några tätande lerlager i området som kan hindra en förorening från att

nå grundvattnet är det viktigt att förhindra att utsläpp av förorenade ämnen sker i området.

Grundvattentäktens sekundära skyddszon består av tunn lera och svallmaterial men består i den södra delen av åsmaterial (sand och grus). Åsens kärna ligger inom det område där åsmaterialet går i dagen, men relativt genomsläppligt material finns även delvis under leran i åsens randområden.

Av 19 kap 2 § andra stycket vattenlagen följer att Länsstyrelsen skall föreskriva de inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom ett vattenskyddsområde som behövs för att tillgodose syftet med området. Enligt 19 kap 3 § vattenlagen och 29 § vattenrättsförordningen (1983:788) får Länsstyrelsen meddela sådana föreskrifter om vad allmänheten skall iaktta inom ett vattenskyddsområde som behövs för att tillgodose syftet med området.

Föreskrifterna bedöms behövliga för att skydda grundvattentillgången mot föroreningspåverkan till följd av markanvändning och för att reglera nuvarande och framtida verksamheter i anläggningar inom vattenskyddsområdet.

Syftet med föreskrifterna är att så långt som möjligt förhindra att grundvattnet vid vattentäkten förorenas. Skyddet ska verka i förebyggande syfte på mycket lång sikt. Föreskrifternas syfte är därför inte i första hand att förbättra kvaliteten på vattnet. Syftet med föreskrifterna är att säkerställa att den nuvarande vattenkvaliteten inte förorenas och att dricksvatten kan tillhandahållas från området för framtiden. Föreskrifterna skall förhindra att det inom skyddsområdet sker utsläpp av sådana förorenande ämnen som kan tränga ner till grundvattnet genom marken och försämra råvattenkvaliteten och därmed försvåra beredningen av dricksvatten. Detta är extra viktigt eftersom kommunerna Kumla och Hallsberg inte har någon reservvattentäkt som täcker hela deras behov för dricksvattenförsörjningen.

Grundvattentäkten har varit vattenskyddsområde sedan 1972 och beslutades av dåvarande vattendomstolen. Beslutet 1982 togs av Länsstyrelsen. Det är viktigt att kunskap om vattenskyddsområdets utbredning och dess föreskrifter finns hos berörda fastighetsägare och andra verksamma inom området. Förnyad information kommer att ges av Kumla kommun i anslutning till att beslutet är taget.

De angivna föreskrifterna innebär i huvudsak att det i den primära skyddszonen är förbud att dels hantera petroleumprodukter, kemikalier, kemiska bekämpningsmedel och växtnäringsämnen, dels etablera miljöfarlig verksamhet som innebär risk för förorening av grundvattnet. Dessutom regleras frågor om avfall, infiltrationsanläggningar och schaktningsarbeten.

BESLUT
2005-04-22

Dnr: 513-09114-98
Jfr 513-09116-98
Jfr 247-06959-98
Jfr 247-02127-98
Jfr 11.184-680-82
Dos. nr: 1800-000-010

Föreskrifterna bedöms behövliga för att skydda grundvattentillgången mot påverkan till följd av mark- och vattenanvändning och för att reglera nuvarande och framtida verksamheter i anläggningar inom vattenskyddsområdet.

Vägverket påpekar att det bara har gjorts aktiva skyddsåtgärder på vägar bland de fem inventerade föroreningsriskerna och att det borde ställas krav på skyddsåtgärder för de andra föroreningsriskerna också. Länsstyrelsen menar att krav ställs på t ex hantering av petroleumprodukter, avloppsutsläpp och materialtakter för att reducera föroreningsrisken. I föreskrifterna tas också med att skyltar ska sättas upp där gator och vägar passerar över gränsen till skyddsområdet.

Vägverket framför att i beredningsplanen bör det stå var vattentäktskyddet är lagt för att räddningstjänsten skall känna till var det finns. Länsstyrelsen håller med Vägverket men att det är en kommunal uppgift.

Vägverket undrar hur kontrollen av förbudet av transport av farligt gods efterlevs på väg 641. Länsstyrelsen kan här nämna att för området finns det en lokal föreskrift som reglerar transport av farligt gods. När det gäller transport av farligt gods så är det polisen som har tillsynen.

Göran Larsson i Norra Sanna anser att två områden inom den primära skyddszonen borde tillhöra den sekundära skyddszonen istället. Sökanden svarar att område A ligger inom åsens utbrednings område och att efter en studie av jordarts kartan bör området ligga inom primär skyddszon. Område B ligger väldigt nära vattentäktszonen och det är därmed lämpligt att området ligger inom primär skyddszon. Länsstyrelsen har inget att invända mot detta. Göran Larson lämnade förslag till ändringar angående föreskrifternas ordalydelse. Sökanden svarar att man beaktat yttrandet i relevanta delar. Länsstyrelsen har utifrån den sökandes förslag arbetat igenom föreskrifterna till dess utformning.

Kommunstyrelsen i Hallsbergs kommun påpekar att olika begrepp blandades i texten och att ett begrepp bör användas konsekvent. Kommunstyrelsen framförde förtydligande av paragrafer i föreskrifterna och ytterligare förbud. Sökanden svarar att man beaktat yttrandet i relevanta delar. Länsstyrelsen har utifrån den sökandes förslag arbetat igenom föreskrifterna till dess utformning.

I tillämpliga delar gäller föreskrifterna även vad allmänheten ska iaktta inom vattenskyddsområdet för att skydda grundvattnet. Detta gäller bl a att tillse att inträffade händelser som kan medföra risk för vattenförorening omedelbart anmäls via alarmering på aktuellt larmnummer till räddningstjänsten, tfn 112. Det finns en "Lokal trafikföreskrift om transport av farligt gods" som gäller för området. Detta minskar risken för olyckor med farligt gods inom vattenskyddsområdet.

Sammanfattningsvis anser Länsstyrelsen att föreskrifterna är en ballast mellan olika intressen. De inskränkningar som föreskrifterna innebär är nödvändiga för att vattentäkten långsiktigt ska skyddas mot eventuella föroreningar. Den skyddseffekt som eftersträvas för vattentäkten anser Länsstyrelsen ha blivit uppnådd med minsta möjliga konsekvenser för de fastigheter som finns i området.

ÖVRIGT

Det åligger såväl ägare som nyttjanderättshavare av fastighet och verksamhetsutövare inom vattenskyddsområdet men även allmänheten i berörda delar att följa dessa föreskrifter. Länsstyrelsen anser att vattenverkets huvudman därför regelbundet minst vart 5:e år bör informera om vattenskyddsområdet och dess föreskrifter och vad som i övrigt kan medföra risk för vattenförorening.

ÖVERKLAGANDE

Detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Beslut i detta ärende har tagits av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Sören Gunnarsson, jämte ledamöterna Marie-Louise Forsberg-Fransson, Göran Arveståhl, Inger Högström-Westerling, Ewa-Leena Johansson, Marten Blomquist, Massimo Montanari, Bo Rudolfsson, Mats Sjöström, Helena Vilhelmsson och Anna Ågerfalk.

I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även miljöskyddsdirektör Jan Johansson, länsjurist Christina Hjulström och länsjurist Johan Strandberg samt föredraganden miljöhandläggare Ingvar Lundqvist.

Sören Gunnarsson
landshövding

Ingvar Lundqvist
miljöhandläggare